

Ansvarsfrågor för klätterinstruktörer

av Lars Cronlund jur. kand. April 2021. Utkast 3

En klätterinstruktör ska enligt UIAA ha kännedom om gällande skadeståndsrättslig lagstiftning i det land man verkar. Denna skrift ska därför ge en överblick om det skadeståndsrättsliga ansvaret vid personskador vid klätterutbildningar. Skriften tar inte upp ansvaret som avser tvister i själva kvalitén på utbildningen, undermåligt boende, dålig mat, m.m. vilket regleras i avtalet mellan utbildningsgivaren och klienten. Sådana tvister mellan klient och utbildningsgivare hamnar ofta hos Allmänna Reklamationsnämnden (ARN) efter en anmälan ifrån kunden/klienten.

Lagstiftningen är ständigt under förändring och vad som gäller idag kan vara något annat om sex månader. Som instruktör är man därför skyldig att själv hålla sig uppdaterad på eventuella ändringar i lagstiftningen. En möjlighet att finna förändringar i lagstiftningen är att gå in på Konsumentverkets hemsida, www.konsumentverket.se. Läs då "Vägledning för att erbjuda säkra tjänster till konsument".

Inom juridiken använder man sig bara av begreppet "han" i beskrivningen av en person. Jag kommer därför använda mig av samma tillvägagångssätt i denna skrift och hoppas därför att läsarna har förståelse för detta.

Gällande lagstiftning

Enligt produktsäkerhetslagen (2004:451) PSL, ska varor och tjänster som erbjuds konsument vara säkra. Lagen gäller när antingen fysisk eller juridisk person vid mer än något enstaka tillfälle tillhandahåller tjänsten. Det krävs inte att verksamheten skall vara inriktad på att ge vinst. Från Konsumentverkets hemsida kan ni ladda ned skriften "Vägledning för att erbjuda säkra tjänster till konsument". Om regler och råd inte följs kan Konsumentverket förbjuda tillhandahållandet av en tjänst om den bedöms som farlig vilket då kan få konsekvenser i ansvarsfrågan vid en uppkommen personskada.

För all verksamhet gäller skadeståndslagen (1972:207), nedan benämnd SkadestL. Säljer man klätterutrustning som näringsidkare omfattas man av produktansvarslagen (1992:18) nedan benämnd PAL. PAL gäller inte privatpersoner som säljer eller på annat sätt överlåter ny eller begagnad klätterutrustning.

Verksamhetsform för instruktören

Som instruktör arbetar ni antingen som anställd, exempelvis av ett Klättermgym, egen företagare såsom aktieföretag, handelsbolag, enskild firma, eller i ideellt arbete, med ideellt arbete menas att ni utan ekonomisk ersättning arbetar som klätterinstruktör för exempelvis lokal förening inom Svenska Klätterförbundet, Friluftsförbundet, Scoutförening eller liknande.

1. Är ni anställd av ett Klättermgym är det arbetsgivaren som har det juridiska ansvaret för skador deras anställda orsakar i tjänsten. SkadestL 3 Kap 1 §. Klienten som vill yrka på ekonomisk ersättning för personskada får ställa sina krav direkt till Klättermgymmet. En anställd klätterinstruktör kan endast bli skadeståndsskyldig gentemot sin arbetsgivare om synnerliga skäl föreligger med hänsyn till handlingens beskaffenhet, arbetstagares ställning, den skadelidandes intresse och övriga omständigheter, SkadestL 4 Kap 1 §. Rent praktiskt är det mycket svårt för en arbetsgivare att i domstol få rätt till ekonomisk ersättning ifrån en anställd för skador som denne vållat i tjänsten. Som anställd skall ni försäkra er om att arbetsgivaren har en ansvarsförsäkring för sin verksamhet samt en arbetsskadeförsäkring för er klätterinstruktörer. Tänk på att privata olycksfallsförsäkringar inte gäller för personskador som inträffar när ni utför arbete åt en arbetsgivare.

2. Bedriver ni egen verksamhet som klätterinstruktör, aktiebolag, handelsbolag eller enskild firma men utför uppdrag åt annan, exempelvis ett Klättermuseum här benämmt uppdragsgivaren. Det juridiska ansvaret åvilar då uppdragsgivaren eftersom det är han som sålt tjänsten. Vill klienten kräva ekonomisk ersättning för personskada får han rikta sina krav mot uppdragsgivaren. Ansvaret mellan klätterinstruktör och uppdragsgivare bör vara reglerat i avtal mellan parterna.
3. Bedriver ni egen verksamhet som klätterinstruktör, aktiebolag, handelsbolag, eller enskild firma och säljer klätterutbildningar direkt till konsument är det den egna verksamheten som har det juridiska ansvaret. Tänk på att för det fall ni bedriver verksamheten i enskild firma är det ni personligen som bär ansvaret. Vill klienten kräva ersättning för personskada får han ställa kravet direkt till ert bolag, aktiebolag, handelsbolag. Vid enskild firma direkt till er personligen. Det är viktigt att ni har ett skriftligt avtal mellan er och klienten som beskriver krav på eventuella förkunskaper, friskintyg ifrån läkare (om det är nödvändigt) olycksfallsförsäkring, personlig utrustning m.m. I avtalet bör även framgå de risker som finns för den aktuella aktiviteten. Bedriver ni verksamhet i egen verksamhet måste ni teckna en Ansvarsförsäkring hos ett försäkringsbolag. Ni bör även teckna en företagsförsäkring, läs vidare om försäkringar i avsnittet försäkringar.
4. Utför ni klätterutbildning (ideellt arbete) direkt för klätterförening som är medlem i Svenska Klätterförbundet finns det en ansvarsförsäkring hos Riksidrottsförbundet (RF). Klient som vill yrka på ersättning för uppkommen personskada får då ställa sitt krav direkt emot klätterföreningen som sedan får göra en skadeanmälan till Folksam.
5. Utför ni klätterutbildning (ideellt arbete) åt annan organisation typ Friluftsrådet, Scoutrådet eller liknande är det viktigt att ni kontrollerar att organisation har försäkring för sin verksamhet. Klient som vill yrka på ekonomisk ersättning för personskada får ställa kravet direkt till organisationen.
6. Utför ni klätterutbildning (ideellt arbete) direkt för goda vänner är det viktigt att kontrollera att vännerna innehar en personlig olycksfallsförsäkring som gäller just klättring.

Tänk på att ni alltid kan neka en klient att delta i en aktivitet om ni anser att det finns risk för att klienten kan lida skada eller han riskerar att skada andra. Exempelvis att klienten har medicinska problem. Att klienten vägrar att använda föreskriven skyddsutrustning, exempelvis hjälm. Att klienten har olämplig klädsel.

Jag har här endast tagit upp det civilrättsliga ansvaret. För det fall klienten eller anhöriga (vid allvarlig olycka eller dödsfall) anser att hans skada/död uppkommit genom brott kan en åklagare välja att starta en förundersökning. Allmänt åtal kan då bli aktuellt både mot uppdragsgivare och klätterinstruktören.

Försäkringsfrågor

Ansvarsförsäkring omfattar den skadeståndsskyldighet som kan uppstå i en verksamhet som instruktör. Försäkringsbolaget åtar sig följande:

- utreda om skadeståndsskyldighet föreligger
- förhandla med dem som kräver skadestånd
- föra försäkringstagarens talan vid rättegång och därvid betala rättegångskostnader m.m.
- betala det skadestånd som försäkringstagaren är skyldig att utge

Jag skulle vilja hävda att det är obligatoriskt med en ansvarsförsäkring för en klätterinstruktör som bedriver verksamhet i egen regi. En ansvarsförsäkring tecknas lämpligtvis hos något större försäkringsbolag.

I och med medlemskapet i Svenska Klätterförbundet har samtliga föreningar RF:s Föreningsförsäkring Bas utan extra kostnad. Här omfattas alla ideella förtroendevalda, ledare, funktionärer, tränare och domare då de utför uppdrag åt föreningen. Försäkringen omfattar även andra som tillfälligt utför ideellt uppdrag åt föreningen, även personer som inte är medlemmar.

Till basförsäkringen kan föreningen teckna en kompletteringsförsäkring. Kompletteringsförsäkringen kompletterar grundförsäkringen allt efter det behov och den omfattning på verksamheten som den egna föreningen har. Premien bestäms av omfattningen av kompletteringsbehovet. Ytterligare information kan erhållas av närmaste Folksamkontor. www.folksam.se.

För klätterinstruktörer som avser att bedriva verksamheten som sin huvudsakliga förvärvsinkomst rekommenderas att ni tecknar en företagsförsäkring hos Fora, www.fora.se. Telefon 08-787 40 10. Fora är den oberoende valcentralen som guidar företag och anställda rätt i kollektivavtalade pensions- och försäkringslösningar. Fora är den organisation som administrerar de kollektivavtalade försäkringarna på den privata arbetsmarknaden som överenskomms mellan Svenskt Näringsliv och LO. Eftersom Fora skall vara självfinansierad är premierna mycket låga jämförbart om företaget tecknar en liknande försäkring hos försäkringsbolag eller bank. Ni kan även få information ifrån AVTALAT som är en organisation som ägs av Svenskt Näringsliv, PTK och LO. AVTALAT ger rådgivning avseende Fora försäkringarna. Telefon 0770-161 000. E-post kundtjanst@avtalat.se.

Hos Fora ingår följande försäkringar.

Avtalspension SAF – LO. Premien är 4,5 % av arbetstagarens bruttolön upp till 7,5 inkomstbasbelopp.

TFA, Trygghetsförsäkring vid arbetskada. Gäller vid arbetskada i arbetet och vid färd till och ifrån arbetet samt arbetssjukdomar. TFA lämnar inkomstersättning vid arbetsolycksfall, ersätter kostnader samt lämnar ideella ersättningar. Premie 200 SEK per år. TFA är klätterinstruktörens olycksfallsförsäkring.

AGS, Avtalsgruppsjukförsäkring. Under sjukpenningtid kan ersättning utbetalas för dag 15-360 samt vid aktivitets-/ sjukersättning. Premie 0 SEK per år.

TGL, Tjänstegrupplivförsäkring. Vid dödsfall kan skattefritt engångsbelopp utbetalas. Generella förmånstagare är make/a, sambo och barn. Premie 352 SEK per år.

Premiebefrielseförsäkring. Vid långtidssjukskrivning betalar försäkringen premien för försäkringarna. Premie 200 SEK per år.

Fora har ingen ansvarsförsäkring utan det får ni teckna hos annan försäkringsgivare.

Det är viktigt att tänka på att privata olycksfallsförsäkringar INTE gäller personskador som uppstår vid arbete i näringsverksamhet. Som medlem i klätterförbundet omfattas ni av RFs olycksfallsförsäkring vid privat klättring i hela världen, K61940 kat. 1. Försäkring gäller inte för bestigning av berg över 6 000 meter.

Ansvar enligt Skadeståndslagen

SkadestL 2 kap. 1 § står följande.

Den som uppsåtligen eller av vårdslöshet vållar personskada eller sakskada skall ersätta skadan. *Lag (2001:732)*.

Med "uppsåtligen" menas att man medvetet orsakar någon en skada vilket typiskt inträffar när någon begår ett brott typ rån, misshandel mm.

SkadestL 3 kap 1 § står följande

”Den som har arbetstagare i sin tjänst ska ersätta

1. personskada eller sakskada som arbetstagaren vållar genom fel eller försummelse i tjänsten,
2. ren förmögenhetsskada som arbetstagaren i tjänsten vållar genom brott, och
3. skada på grund av att arbetstagaren kränker någon annan på sätt som anges i 2 kap. 3 § genom fel eller försummelse i tjänsten”

Vem som bär ansvaret anges under avsnittet ”Verksamhetsform”. Frågan som uppkommer är vad som kan anses vara ”vårdslöst”. Den traditionella uppfattningen är att skadeståndsgrundande oaktsamhet (vårdslöshet) består i underlåtenhet att iaktta den grad av aktsamhet som kännetecknar en god familjefader, ”en bonus pater familias”. Att uppträda som en god familjefar kan låta lite gammalmodigt. Det är väl snarare bättre att tala om sedvanlig aktsamhet i branschen. Det finns inga absoluta sanningar om vad som är vårdslöst utan en bedömning får göras i varje enskilt fall.

Skadeståndsgrundande oaktsamhet/vårdslöshet av en instruktör

Följande exempel kan vara en vägledning i bedömningen av vad som kan anses vara vårdslöshet.

1. En instruktör underlåter att kontrollera att eleven har satt på sig klätterselen samt knutit in sig korrekt. Selen går upp och eleven faller till marken med allvarliga skador. Grunden för min bedömning är att instruktören är väl medveten om vad som kan bli följden av att en sele går upp. Detta under förutsättning att eleven genomför en två dagars klätterutbildning och anses som nybörjare. Deltar eleven i en tvåveckors klätterkurs exempelvis i Dolomiterna avsedda för relativt erfarna klättrare kan det förmodligen anses att instruktören inte behöver kontrollera elevernas påtagningar av klätterselar och inknytningar. Uppstår det däremot dåligt väder med snöstorm m.m. kanske det krävs att instruktören utför kontroller som inte behövs vid bra väder.
2. En instruktör underlåter att kontrollera att eleverna har satt på sig stegjärnen riktigt inför en alpin tur. Ett stegjärn lossnar och eleven faller och bryter benen. Grunden för min bedömning är att instruktören vet att en olycka lätt kan inträffa om stegjärnen lossnar vid fel tillfälle.
3. En instruktör underlåter att se till att eleverna under en längre tur medför och intar lämplig dryck/proviant. Fjällräddningen larmas eftersom eleven mer eller mindre har tuppats av. Grunden för min bedömning är att instruktören bör ha kännedom om hur mycket energi kroppen behöver för att kunna orka genomföra en lång tur utan risk för energi- eller vätskebrist.
4. En instruktör underlåter att se till att eleverna medför lämplig klädsel t.ex. regnkläder, vindkläder, värmeplagg såsom dunjacka, solglasögon. Bergsräddningen larmas eftersom eleven har svimmat av, blivit snöblind m.m. Grunden för min bedömning är att instruktören känner till vilka följder väderomslag kan förorsaka.
5. En instruktör underlåter att kontrollera säkringsrepen på en äventyrsbana. Säkringsrepet går av och eleven faller till marken med allvarliga skador som följd. Grunden för min bedömning är att instruktören vet att säkringsrepen måste vara okej och att säkringsrepen ALDRIG får falla. Han känner även till att säkringsrep slits och att de därför bör bytas ut med jämna mellanrum. Här kan man naturligtvis även anse att ägaren till äventyrsbanan förfarit vårdslöst men det fråntar inte kravet på instruktören. En elev måste kunna lita på sin instruktör även om någon annan inte skött sina åligganden. Naturligtvis skall instruktören kontrollera säkringsrepen innan han skickar upp sin elev på äventyrsbanan.
6. En instruktör underlåter att kontrollera toppförankringarna på en inomhusvägg. Toppförankringen lossnar och eleven faller till marken. Grunden för min bedömning är att en instruktör har huvudansvaret för sin elev även om de befinner sig på en inomhusvägg. Här kan man naturligtvis

även anse att ägaren till klätterväggen förfarit vårdslöst men det fråntar inte kravet på instruktören. En elev måste kunna lita på sin instruktör även om någon annan inte skött sina åligganden. Naturligtvis skall instruktören kontrollera toppförankringarna innan han skickar upp sin elev på väggen.

7. En instruktör medför exempelvis fem elever på en lång alpin tur. Vädret försämras och katastrofen är ett faktum, eftersom instruktören inte ensam kan ta hand om fem elever i det dåliga vädret. En instruktör skall aldrig medtaga fler elever än han kan ta hand om vid dåligt väder. Det gäller att ha en god marginal i säkerhetstänkandet.

Eftersom klättring är en högrisksport måste man som instruktör i princip vänja sig med att ständigt kontrollera elevernas förhållanden.

Ej skadeståndsgrundande oaktsamhet (vårdslöshet)

Följande exempel kan vara en vägledning i bedömningen

1. Under klättring med en elev slänger en åskådare ned en sten eller annat föremål som skadar eleven. Grunden för min bedömning är att instruktören inte hade anledning att förutse eller hade kunnat förhindra händelsen.
2. En sten faller ned från berget och skadar eleven. Grunden för min bedömning är att det inte kan anses ha varit vårdslöst om det inte fanns speciella kända risker med lösa stenar på just den turen.
3. Under klättring på en inomhusvägg faller takarmaturen ned på eleven som skadar sig. Grunden för min bedömning är att instruktören normalt inte kan åläggas att kontrollera själva byggnaden utan endast det som rör själva klättringen.
4. Under en klätterturer blir det dåligt väder med blixtnedslag som dödar eleven. Grunden för min bedömning är att om instruktören innan turen påbörjats erhållit okej beträffande vädret och därefter uppträtt på ett korrekt sätt med hänsyn till väderomslaget kan han inte ställas till ansvar.
5. Under en nedstigning (instruktör och elev går utan rep) snubblar en elev och bryter benet. Grunden för min bedömning är att det var lätt terräng vid nedstigningen och att man därför gick utan rep eftersom det ansågs säkrare. Användande av rep hade inte heller förhindrat benbrottet.
6. Instruktören säger till eleven att utföra en viss åtgärd (vad som helst) men eleven vägrar och skadar sig därför. Grunden för min bedömning är att eleven blev tillsagd av instruktören som därmed gjort vad han kunnat för att förhindra skadan.

Klätterväggar och äventyrsbanor

Ansvaret för så kallade fasta installationer typ klätterväggar och äventyrsbanor bärs av fastighetsägaren. Genom avtal har ansvaret i de flesta fall övergått till ägaren av den fasta installationen. Upplåter ägaren mot avgift privatpersoner eller företag att använda klätterväggen/äventyrsbanan svarar han för de skador som uppkommer på grund av brister i själva installationen. Ägaren har rätt att själv besluta om regler för användandet av installationen och har således rätt att vägra tillträde för dem som inte rättar sig efter hans regler. Vid personskada som uppkommer under användandet av den fasta installationen skall ett eventuellt ersättningsyrkande i första hand riktas mot ägaren om skadan uppkommit på grund av brister hos installationen. Med brister avses exempelvis att grepp lossnar, rep går av, toppförankringar lossnar, takarmatur lossnar.

Utbildningsavtal

Som instruktör i egen regi bör man skaffa sig ett avtal som gäller det kursutbud man erbjuder allmänheten. I avtalet som skall undertecknas av klienten skall framgå i detalj vad som ingår i kursen, eventuella krav på förkunskaper, eventuellt krav på friskintyg av läkare, krav på personlig utrustning och kopia på försäkringsbesked (gällande olycksfallsförsäkring). I avtalet skall även innehålla vad det

är för risker med verksamheten. En skrivning som anger att "deltagande sker på egen risk är" inte förenligt med produktsäkerhetslagens krav. Det går ALDRIG att friskriva sig ifrån skadeansvar.

Bärbar telefon

Händer en olycka är det viktigt att snabbt kunna tillkalla hjälp. I dagens samhälle kan man kräva att en instruktör medför en smartphone i ett vattentätt fodral med en extra mobil laddare. Händer en olycka och man behöver tillkalla hjälp skall kan man i Sverige använda sig av Appen "SOS Alarm 112" som skickar positioneringsanvisning direkt till sambandscentralen. En instruktör som inte medför en smartphone med möjlighet att automatisk skicka en positioneringsanvisning skulle kanske kunna anses bryta mot reglerna i produktsäkerhetslagen om han inte kan ange sin exakta position till sambandscentralen. Här kan det även vara särskilt viktigt att medföra en extra mobil laddare för att säkerställa att telefonen inte laddar ur, en räddningsinsats kan ta timmar i anspråk. Det är även viktigt att välja en operatör som har mobiltäckning för de områden där verksamheten bedrivs. Avser verksamheten att bedrivs i områden utan mobiltäckning kan det föreligga en skyldighet att medföra en kortvågsradio alternativt en satellittelefon. Satellittelefoner (dyra i inköp) finns att hyra medans kortvågsradio kräver en särskild licens för innehavaren.

Sjukvårdsutbildning

Händer det en olycka är det viktigt att instruktören medför adekvat sjukvårdsutrustning. Instruktören skall även ha kunskaper i att omhänderta en skadad elev. Utrustningen och kunskapen skall vara anpassad för den verksamhet som instruktören bedriver. För en instruktör på en inomhusvägg kan det exempelvis vara tillräckligt att akut kunna omhänderta en skadad klient innan ambulans anländer. För en instruktör i alpin terräng är det viktigt med kunskaper i bergräddning samt hantering av skador som kan uppkomma vid långvarig exponering i kyla. Här ingår även utrustning för att hålla klienten vid liv innan transport till sjukhus kan ske. För instruktörer som medför klienter under långa dagsturer är det viktigt att se till att klienten innan, under och efter turen intar lämplig mat och dryck.

Olika typer av skador i Skadeståndslagen

Personskada definieras som fysiska skador på den mänskliga kroppen: brutna ben, sår, hjärnskador och funktionsstörningar i kroppens organ.

Sakskada definieras som fysiska skador på fast egendom och lösa saker såsom sönderslagna fönster, avskurna rep, sönderrivna kläder mm.

Ren förmögenhetsskada avses enligt SkadestL 1 Kap. 2 § "sådan ekonomisk skada som uppkommer utan samband med att någon lider person- eller sakskada". Dit hör förlust genom försämrat rörelseresultat av företag, utebliven vinst på grund av att aktier inte såldes såsom var avsett, minskade royalties m.m.

Vad skall ersättas vid person- och sakskada?

Vid personskada utgår ersättning med stöd av SkadestL 5 Kap. 1 § för

1. sjukvårdskostnad och andra utgifter,
2. inkomstförlust,
3. sveda och värk, lyte eller annat stadigvarande men samt olägenheter i övrigt till följd av skadan.

Ersättning för inkomstförlust motsvarar skillnaden mellan den inkomst som den skadelidande skulle ha kunnat uppbära, om han icke hade skadats, och den inkomst som han trots skadan har eller borde ha uppnått eller som han kan beräknas komma att uppnå genom sådant arbete som motsvarar hans krafter och färdigheter och som rimligen kan begäras av honom medhänsyn till tidigare utbildning och

verksamhet, omskolning eller annan liknande åtgärd samt ålder, bosättningsförhållanden och därmed jämförliga omständigheter.

Med inkomstförlust likställes intrång i näringsverksamhet. Med inkomst likställes värdet av hushållsarbete i hemmet.

För en person som blir helt arbetsoförmögen kan ersättningen röra sig om miljoner och det är därför det är angeläget att ha en försäkring. För mindre allvarligare skador typ frakturer m.m. kanske ersättningen kan hamna omkring 10 000 – 100 000 SEK.

Vid sakskada utgår ersättningen med stöd av SkadestL 5 Kap. 7 §

1. sakens värde eller reparationskostnad och värdeminskning,
2. annan kostnad till följd av skadan,
3. inkomstförlust eller intrång i näringsverksamhet.

Ni bör observera att ersättning för sakskada alltid utgår med värdet på prylen vid den aktuella tidpunkten för skadan. Har ett klätterrep en livslängd på tre år sjunker det ersättningsbara värdet med 33 % per år. Exempel: år 1 utgår 100% av anskaffningspriset, år 2 utgår 67 % av anskaffningspriset, år 3 utgår 33 % av anskaffningspriset.

Vid personskada som lett till döden, utgår ersättning enligt SkadestL 5 Kap 2 §

1. begravningskostnad och i skälig omfattning, annan kostnad till följd av dödsfallet
2. förlust av underhåll.

Ersättning för förlust av underhåll tillkommer efterlevande som enligt lag hade rätt till underhåll av den avlidne eller som eljest var beroende av honom för sin försörjning, om underhåll utgick vid tiden för dödsfallet eller om det kan antagas att underhåll skulle ha kommit att utgå inom en nära framtid därefter. Förlusten ersättes i den omfattning som är skälig med hänsyn till den efterlevandes förmåga och möjligheter att genom eget arbete eller eljest, på annat sätt än genom förmån som avses i 3 §, själv bidra till sin försörjning. Med underhåll likställes värdet av den avlidnes hushållsarbete i hemmet.

Om allvarlig olycka inträffar

UNDERTECKNA INGA DOKUMENT DÄR DU TAR PÅ DIG SKULDEN FÖR OLYCKAN.
DETTA OAVSETT VAD DIN KLIENT ANHÖRIGA/ADVOKAT KAN HOTA MED.

Har en allvarlig skada inträffat är det ingen brådska med själva utredningen. Tag först och främst kontakt med ditt försäkringsbolag och anmäl själva olyckshändelsen. Inled INGA förhandlingar med den skadelidandes anhöriga/advokat utan hänvisa dem till ditt försäkringsbolag. Någon dag eller några dagar efter händelsen skriver du ned en redogörelse för vad som hänt. Ta gärna hjälp av någon annan instruktör. Redogörelsen skall sedan skickas till försäkringsbolaget.

Vid tillbud eller olycka skall detta meddelas Konsumentverket på särskild underrättelseblankett som finns att ladda ned ifrån Konsumentverkets hemsida, www.konsumentverket.se.

Vid dödsfall görs det alltid en polisutredning oavsett hur olyckan inträffat. Blir Ni kallad till förhör skall ni ta med er en advokat eller annat ombud med adekvat utbildning oavsett hur oskyldig ni anser att ni är. Grundregeln är att aldrig gå ensam till ett förhör hos polisen.

Sammanfattning

För att avgöra om risken med en tjänst ska anses vara godtagbar tas bland annat hänsyn till:

- hur tjänsten utförs
- vilken säkerhetsinformation som näringsidkaren lämnar
- att särskild hänsyn ska tas till risker som tjänsten kan föra med sig för vissa konsumentgrupper, särskilt barn och äldre

- god sed för säkerhet i den berörda branschen
- den skyddsnivå som konsument rimligen kan förvänta sig.

Synpunkter eller frågor kan ställas direkt till skriftställaren lars@cronlund.se. Mobiltelefon +46 730 657 129.

God tur